

Nr 17

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till Maj-Britt Nyström m. fl.; given Stockholms slott den 28 december 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen underställes riksdagens prövning *dels* (p. 1—2) två ärenden om livräntor åt änkor efter personer, som avlidit till följd av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring, *dels ock* (p. 3—6) fyra ärenden om livräntor åt personer, som skadats till följd av trafik med kronans fordon.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 december 1962.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, följande.

1.

Droskföraren S. B. E. Nyström, född den 28 mars 1921, avled den 27 juni 1958 till följd av lungtuberkulos, ådragen under militärtjänstgöring. Han efterlämnade hustrun *Maj-Britt Nyström*, född den 16 april 1927, och två barn i äktenskapet, födda den 2 april 1947 och den 26 oktober 1948. Sjukdomen yppades i maj 1944 och äktenskapet ingicks den 14 september 1946. På grund av sjukdomen har jämlikt 1927 års militärsättningsförordning utgivits ersättning till mannen Nyström för tiden fram till dödsfallet.

Riksförsäkringsverket tillerkände enligt beslut den 17 juli 1958 jämlikt 1927 års militärsättningsförordning ettvarvt av makarnas barn livränta med 100 kr. i månaden tills det fyllt 16 år. Samtidigt förklarade ämbetsverket att jämlikt bestämmelserna i nämnda förordning livränta icke kunde tillerkännas änkan, enär äktenskapet slutits först efter den tidpunkt, då mannens sjukdom yppades.

Kungl. Maj:t medgav genom beslut den 8 april 1960 att till Maj-Britt Nyström finge för en tid av fem år, räknat från den 28 juni 1958, utbetalas den ersättning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning skulle ha tillkommit henne, därest hon, när S. B. E. Nyström befanns lida av lungsjukdom, varit gift med denne (prop. 1960: 36 p. 1.; SU 39; rskr. 123). Kungl. Maj:t uppdrog härjämte åt riksförsäkringsverket att framtida till prövning uppta och till Kungl. Maj:t anmäla frågan rörande ytterligare livränta till Maj-Britt Nyström för tid efter utgången av femårsperioden.

Riksförsäkringsverket har i skrivelse den 3 december 1962, efter att ha inhämtat yttrande av statens pensionsanstalt, tillstyrkt fortsatt livränta till Maj-Britt Nyström, beräknad enligt grunderna i 1927 års militärsätt-

ningsförordning, för en tid av tre år, räknat från och med den 28 juni 1963. Av en riksförsäkringsverkets skrivelse bifogad promemoria inhämtas i huvudsak följande.

Livräntorna till Maj-Britt Nyström och hennes barn utgår från och med den 1 januari 1963 med 260 kr. i månaden till Maj-Britt Nyström och 130 kr. i månaden till ettvar av barnen. Till varje barn utgår därjämte barnpension med 250 kr. om året. Barnpensionerna liksom livräntorna till barnen utgår tills de fyllt 16 år. Maj-Britt Nyström är i princip berättigad till oavkortad änkepension till den 26 oktober 1964, då hennes yngsta barn fyller 16 år, vid vilken tidpunkt änkepensionen avkortas till 2/15 av hel pension. Av bestämmelserna i 16 § lagen angående införande av lagen om allmän försäkring (SFS 1962: 382) framgår emellertid att Maj-Britt Nyströms änkepension skall minskas med en tredjedel av hennes årsinkomst. Detta innebär att Maj-Britt Nyströms änkepension från och med år 1963 kommer att utgöra omkring 600 kr. om året, och då även livräntan skall avräknas bortfaller pensionen helt, så länge Maj-Britt Nyström uppbär sådan förmån.

Maj-Britt Nyström är anställd som kontorist med en avlöning som för närvarande uppgår till 1 150 kr. i månaden. Hon har under de senaste fem åren varit sjukledig i genomsnitt 50 dagar om året och har på den grund icke kunnat komma i fråga för befordran eller förflyttning inom det företag där hon arbetar. Enligt ett den 11 september 1962 dagtecknat läkarintyg undergår Maj-Britt Nyström sedan september 1959 behandling med regelbundna kontroller på sjukhus för vissa underlivsbesvär m. m. En av riksförsäkringsverkets läkare har dock uttalat, att det får anses vara fråga om en tillfällig ohälsa.

Maj-Britt Nyström bor med barnen i en lägenhet för vilken månadshyran uppgår till omkring 240 kr. Det äldsta barnet går för närvarande i grundskolans nionde klass och skall fortsätta i en tvåårig yrkesskola för att utbildas till hårfrisörskan. Det andra barnet, som också går i grundskolan, har håg och anlag för ingenjörsyrket.

Departementschefen

Maj-Britt Nyström är försörjningsskyldig mot två barn, som nu är 15 och 14 år. Med hänsyn till vad som är upplyst om Maj-Britt Nyströms ekonomiska förhållanden och hälsotillstånd anser jag det skäligt att hon tillerkännes livränta under ytterligare tre år, beräknad enligt grunderna i 1927 års militärsättningsförordning. För livränterätten skall sedvanliga begränsningar gälla (jämför prop. 1962: 44 p. 1 och 2).

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Maj-Britt Nyström må från anslaget Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m., för en tid av tre år, räknat från och med den 28 juni 1963, utbetalas den ersättning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning skulle ha tillkommit henne, därest hon, när S. B. E. Nyström befanns lida av lungsjukdom, varit gift med denne.

2.

Snickaren J. A. G. Ohlsson, född den 27 maj 1909, avled den 14 juni 1962 till följd av hjärtfel, ådraget under militärtjänstgöring. Han efterlämnade hustrun *Greta Ohlsson*, född den 9 maj 1906, och två vuxna barn i äkenskapet. Sjukdomen yppades i september 1931. Lysning till äktenskapet avkunnades i augusti 1931 och äktenskapet ingicks den 17 oktober 1931. På grund av sjukdomen har jämlikt 1927 års militärsättningsförordning utgivits ersättning till mannen Ohlsson för tiden fram till dödsfallet.

Greta Ohlsson har under åberopande av sina ekonomiska förhållanden anhållit att bli tillerkänd livränta, oaktat äktenskapet slutits först efter den tidpunkt, då mannens sjukdom yppades och hon sålunda icke kunde få livränta enligt bestämmelserna i 1927 års militärsättningsförordning.

Riksförsäkringsverket har i utlåtande den 5 november 1962 tillstyrkt, att Greta Ohlsson beviljas livränta med belopp, som skulle ha utgått, om äktenskapet slutits innan mannen Ohlsson insjuknade år 1931. Ämbetsverket har därvid anfört bl. a. följande:

Greta Ohlsson uppbär änkepension med 3 325 kr. om året. Hade hon varit berättigad till livränta enligt 1927 års militärsättningsförordning hade denna utgjort 2 400 kr. om året intill utgången av år 1962, 3 120 kr. om året intill utgången av maj 1973 och 1 800 kr. om året för tiden därefter. Härvid hade hon författningsenligt fått vidkännas minskning av änkepensionen, vilken dock alltid skulle utgått med minst halva beloppet. Greta Ohlsson har tidigare åtnjutit folkpension på grund av psykisk ohälsa.

Bouppteckningen efter mannen Ohlsson utvisar en behållning av ca 13 600 kr. Bland tillgångarna har upptagits en fastighet till taxeringsvärdet 18 000 kr., en bil till 2 500 kr. samt banktillgodohavanden, kontanter och andra utestående fordringar med omkring 2 100 kr. Skulderna har angivits till ca 11 400 kr., varav ca 8 640 kr. utgör inteckningsskuld. Enligt ett av makarna Ohlsson den 17 november 1932 upprättat av barnen godkänt inbördes testamente har Greta Ohlsson med äganderätt erhållit all den avlidne makens kvarlåtenskap. Greta Ohlsson har uppgivit, att hon icke har annan inkomst än pensionen.

Departementschefen

Med hänsyn till Greta Ohlssons ekonomiska förhållanden och övriga föreliggande omständigheter anser jag det skäligt, att hon tillerkännes livränta, beräknad enligt grunderna i 1927 års militärsättningsförordning. För livränterätten skall sedvanliga begränsningar gälla (jämför prop. 1962: 44 p. 1 och 2).

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Greta Ohlsson må från anslaget Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m., från och med den 14 juni 1962 utbetalas den ersätt-

ning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning skulle ha tillkommit henne, därest hon, när J. A. G. Ohlsson befanns lida av hjärtfel, varit gift med denne; dock beträffande förfluten tid med avdrag för belopp, varmed änkepensionen skolat minskas, därest ersättning enligt militärsättningsförordningen utgått vid änkepensionens bestämmande.

3.

Den 14 maj 1941 påkördes värnpliktige *G. W. Berntzon*, född den 6 september 1912, av en kronan tillhörig lastbil. Berntzon ådrog sig hjärnskakning och brott på skallbasen. Senare uppstod till följd av skadorna cirkulationsrubbing i benen och i samband därmed bensår. Skadorna har föranlett långvarig sjukhusvård med operativa ingrepp under ett flertal tidsperioder samt bestående invaliditet. Genom lagakraftvunnet utslag den 17 december 1943 av Lits och Rödöns tingslags häradsrätt samt lagakraftvunnen dom den 3 maj 1950 av Jämtlands norra domsagas häradsrätt förpliktades kronan att till Berntzon utge skadestånd, som på grund av Berntzons medvällande jämkades till två tredjedelar.

Riksförsäkringsverket tillerkände enligt beslut den 4 november 1958 jämlikt 1927 års militärsättningsförordning Berntzon livsvarig livränta från och med den 15 november 1958 efter en invaliditetsgrad av 25 % med 65 kr. i månaden.

Försvarets civilförvaltning har efter framställning från Berntzon i skrivelse den 24 juli 1962 föreslagit att Berntzon tillerkännes livsvarig livränta med högre belopp än som utgår enligt riksförsäkringsverkets beslut och har därvid anslutit sig till följande yttrande av försvarets skaderegleringsnämnd.

Livräntan bör från och med den 15 november 1958 beräknas efter 25 % invaliditet och en antagen inkomst för år 1958 av 7 kr. 23 öre per timme, för år 1959 av 7 kr. 31 öre per timme och därefter till dess Berntzon fyller 67 år av 8 kr. 12 öre per timme, därvid till grund för beräkningen bör läggas 52 arbetsveckor per år, envar om 45 arbetstimmar. För tiden efter det Berntzon fyllt 67 år bör till grund för livräntan läggas en timpenning av 4 kr. 6 öre. Berntzon bör berättigas att under perioder, då han på grund av ifrågavarande skada varit eller blir sjukskriven, återkomma med yrkanden om ersättning utöver den enligt ovan beräknade livräntan. Den periodiska ersättning som sålunda bör tillkomma Berntzon skall på grund av Berntzons eget medvällande först jämkas till två tredjedelar, varefter avdrag skall ske med två tredjedelar av den ersättning, som Berntzon uppburit eller kommer att uppbära från riksförsäkringsverket.

Kungl. Maj:t medgav genom beslut den 14 september 1962 att till Berntzon finge utbetalas livränta från och med den 15 november 1958 till och med den 30 juni 1963 enligt grunderna i civilförvaltningens förslag. Tillika

förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

Kronan är enligt lagakraftvunnen dom ersättningsskyldig till två tredjedelar för den skada som drabbat Berntzon. Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1963 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. Av utredningen framgår att Berntzons invaliditet är livsvarig. För Bentzons återstående livstid synes till två tredjedelar jämkad livränta böra utgå, vilken — med utgångspunkt från försvarets civilförvaltnings beräkningar av Berntzons invaliditetsgrad och arbetsinkomst — bör bestämmas till 3 200 kr. om året till dess Berntzon uppnår 67 års ålder och till 1 600 kr. om året för tiden därefter, allt med avdrag av två tredjedelar av den ersättning han kommer att uppbära från riksförsäkringsverket.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olyckshändelse till G. W. Berntzon utgå livsvarig livränta från och med den 1 juli 1963 till dess Berntzon uppnår 67 års ålder med 3 200 kr. för år och för tiden därefter med 1 600 kr. för år, dock med avdrag av två tredjedelar av vad han för motsvarande ändamål kan komma att uppbära från riksförsäkringsverket.

4.

Vid en sammanstötning den 16 september 1944 mellan två kronan tillhöriga bilar skadades dåvarande furiren A. H. G. Gustavsson-Karlsson, född den 24 september 1923, som var passagerare i den ena bilen. Gustavsson-Karlsson ådrog sig krossår i pannan och över hjässan samt fraktur i skallen med kontusion av hjärnan. Sedermera utvecklades en posttraumatisk epilepsi. Genom lagakraftvunnet krigsrättsutslag den 20 april 1945 dömdes förarna för ovarsamt förande av motorfordon och oskicklighet vid fullgörande av tjänsteplikt till disciplinstraff och förpliktades att solidariskt utge viss ersättning till Gustavsson-Karlsson. Denna har utbetalats av försvarets civilförvaltning.

Riksförsäkringsverket, som funnit samband föreligga mellan epilepsien och skallskadan, tillerkände enligt beslut den 8 juni 1960 jämlikt 1927 års militärsättningsförordning Gustavsson-Karlsson livsvarig livränta från och med den 30 mars 1958 efter en invaliditetsgrad av 20 % med 50 kr. i månaden.

Försvarets civilförvaltning har efter framställning från Gustavsson-Karlsson i skrivelse den 4 oktober 1960, efter att ha inhämtat yttrande från för-

svarets skaderegleringsnämnd, föreslagit att Gustavsson-Karlsson — oaktat hans talan icke anhängiggjorts inom föreskriven tid — tillerkännes livsvarig livränta från och med den 13 mars 1959 med högre belopp än som utgår enligt riksförsäkringsverkets beslut eller efter en antagen årsinkomst av 15 000 kr. och en invaliditetsgrad av 20 % samt med avdrag för vad han uppburit eller kommer att uppbära från riksförsäkringsverket.

Kungl. Maj:t medgav genom beslut den 9 december 1960 och den 6 juni 1962 att med hänsyn till förekomna omständigheter till Gustavsson-Karlsson finge utbetalas livränta från och med den 1 juli 1960 till och med den 30 juni 1963 enligt civilförvaltningens förslag. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden där-
efter.

Departementschefen

Kronan torde såsom ägare av fordonen vara ersättningsskyldig för den skada som drabbat Gustavsson-Karlsson. Kungl. Maj:t har med hänsyn till förekomna omständigheter tillerkänt Gustavsson-Karlsson livränta till och med den 30 juni 1963. Utredningen synes ge vid handen att den sjukdom, av vilken Gustavsson-Karlsson lider, har samband med olyckan och att hans invaliditet är livsvarig. Jag anser det skäligt, att Gustavsson-Karlsson tillerkännes livränta även för återstående livstid. Livräntebeloppet bör — med utgångspunkt från försvarets civilförvaltnings beräkningar av Gustavsson-Karlssons invaliditetsgrad och arbetsinkomst — bestämmas till 3 000 kr. om året till dess Gustavsson-Karlsson uppnår 67 års ålder och för tiden därefter till 1 500 kr. om året, allt med avdrag av den ersättning han kommer att uppbära från riksförsäkringsverket.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget
Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av
förenämnda olyckshändelse till A. H. G. Gustavsson-Karlsson
utgå livsvarig livränta från och med den 1 juli 1963 till
dess Gustavsson-Karlsson uppnår 67 års ålder med 3 000
kr. för år och för tiden därefter med 1 500 kr. för år, dock
med avdrag av vad han för motsvarande ändamål kan kom-
ma att uppbära från riksförsäkringsverket.

5.

Den 11 december 1947 påkördes värnpliktige *K.-E. G. Aلسed*, född den 6 juni 1926, av en kronan tillhörig motorcykel. Aلسed ådrog sig underbens- och lårbensfrakturer. Genom lagakraftvunnet krigsrättsutslag den 19 januari 1949 dömdes föraren av motorcykeln för ovarsamt förande av motorfordon till dagsböter och förpliktades att utge viss ersättning till Aلسed.

Denna har utbetalats av försvarets civilförvaltning. Vidare förpliktades kronan såsom ägare av motorcykeln genom Stockholms rådhusrätts lagakraftvunna dom den 25 maj 1951 att till Alsed utge ojämkat skadestånd.

Riksförsäkringsverket tillerkände enligt beslut den 22 juni 1961 jämlikt 1927 års militärsättningsförordning Alsed livsvarig livränta från och med den 25 juli 1961 efter en invaliditetsgrad av 15 % med 30 kr. i månaden.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 23 januari 1962, efter att ha inhämtat yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, föreslagit att Alsed tillerkännes livsvarig livränta med högre belopp än som utgår enligt riksförsäkringsverkets beslut eller med 2 100 kr. om året från och med den 25 juli 1961, till dess Alsed uppnår 67 års ålder, och för tiden därefter med halva beloppet, allt med avdrag för vad han uppburit eller kommer att uppbära från riksförsäkringsverket.

Kungl. Maj:t — Som genom beslut den 30 december 1953, den 29 juni 1956 och den 13 februari 1959 tillerkänt Alsed livränta från och med den 1 juli 1951 till och med den 24 juli 1961, för de tre sista åren beräknad efter en antagen årsinkomst av 14 000 kr. och en invaliditetsgrad av 15 % — medgav genom beslut den 16 februari 1962 att till Alsed finge utbetalas livränta för tiden därefter till och med den 30 juni 1963 enligt civilförvaltningens förslag. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

Kronan är såsom ägare av motorcykeln ersättningsskyldig för den skada som drabbat Alsed. Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1963 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. Av utredningen framgår att Alseds invaliditet är livsvarig. För Alseds återstående livstid synes livränta böra utgå enligt försvarets civilförvaltnings förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olyckshändelse till K.-E. G. Alsed utgå livsvarig livränta från och med den 1 juli 1963 till dess Alsed uppnår 67 års ålder med 2 100 kr. för år och för tiden därefter med 1 050 kr. för år, dock med avdrag av vad han för motsvarande ändamål kan komma att uppbära från riksförsäkringsverket.

6.

Vid en sammanstötning den 9 juli 1954 mellan en kronan tillhörig jeep och en lastbil dödades en passagerare i jeepen och skadades *L. I. Andersson*, som var passagerare i lastbilen. Andersson ådrog sig ögonskador med på-

följd att hans ena öga måste bortopereras. Genom lagakraftvunnen dom den 15 december 1954 dömde Sollentuna och Färentuna domsagas häradsrätt föraren av jeepen för vårdslöshet i trafik och vållande till annans död till dagsböter.

Försvarets *civilförvaltning* har i skrivelse den 10 juli 1962 — med förmälan att *civilförvaltningen* funnit kronan vara skyldig att utge ojämkat skadestånd till Andersson — föreslagit att Andersson tillerkännes livsvarig livränta efter en invaliditetsgrad av 25 % med 1 000 kr. om året från och med den 22 januari 1961, då han fyllde 16 år, till och med den 21 januari 1965, med 2 000 kr. om året från och med den 22 januari 1965 till dess Andersson uppnår 67 års ålder samt med 1 000 kr. om året för tiden därefter.

Kungl. Maj:t medgav genom beslut den 2 augusti 1962 att till Andersson finge utbetalas livränta från och med den 22 januari 1961 till och med den 30 juni 1965 enligt *civilförvaltningens* förslag. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

Kronan torde såsom ägare av jeepen vara ersättningsskyldig för den skada som drabbat Andersson. Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1965 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. Av utredningen framgår att Anderssons invaliditet är livsvarig. För Anderssons återstående livstid synes livränta böra utgå enligt försvarets *civilförvaltnings* förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olyckshändelse till L. I. Andersson utgå livsvarig livränta från och med den 1 juli 1965 till dess Andersson uppnår 67 års ålder med 2 000 kr. för år och för tiden därefter med 1 000 kr. för år.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Carl Hanström
